ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juřičkové a soudců Tomáše Langáška a Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **D. G. T.** zastoupená JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem, sídlem Mánesova 1175/48, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 9. 2022, č. j. OAM-229/LE-BE01-BE02-PS-2022, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2022, č. j. 56 A 6/2022-20,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2022, č. j. 56 A 6/2022-20, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Maroši Matiaškovi, LL.M., advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **8 228 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobkyně byla dne 7. 9. 2022 formou readmise předána orgány Spolkové republiky Německo zpět do České republiky poté, co byla objevena v chorvatském kamionu v Německu na dálnici A6 ve směru jízdy z České republiky. Dne 8. 9. 2022 s ní bylo

provedeno řízení o správním vyhoštění, během kterého uvedla do protokolu, že za úplatu cestovala z Istanbulu postupně dvěma kamiony (s jedním přestupem na neznámém místě). Původním cílem cesty byl Berlín. Žalobkyně vypověděla, že ze země původu odjela před několika dny, neboť si nechtěla vzít za manžela postaršího muže, kterého jí vybrali rodiče. Měla s nimi kvůli tomu rozpory. Územím České republiky pouze projížděla. Uvedla, že do Turecka se vrátit nechce, chtěla by odcestovat do Německa. O mezinárodní ochranu na území některého z členských států Evropské unie dosud nepožádala. V rámci pohovoru uvedla, že se cítí zdráva.

[2] Téhož dne (8. 9. 2022) bylo vydáno rozhodnutí, kterým bylo žalobkyni uloženo správní vyhoštění z důvodu pobytu na území České republiky bez platného cestovního dokladu a bez platného oprávnění k pobytu. Rovněž bylo rozhodnuto o zajištění žalobkyně z důvodu hrozby maření nebo ztěžování výkonu rozhodnutí o správním vyhoštění s odůvodněním, že žalobkyně plánuje vycestovat do Spolkové republiky Německo, do Turecka se vrátit nechce a zajištění je vhodné i z důvodu nutnosti vyřízení náhradního cestovního dokladu, aby žalobkyně mohla legálně opustit území České republiky.

[3] Žalobkyně byla dne 9. 9. 2022 umístěna do zařízení pro zajištění cizinců Bělá Jezová (dále jen „ZZC Bělá Jezová“ nebo „ZZC“), kde dne 14. 9. 2022 požádala o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím dne 16. 9. 2022 rozhodl o zajištění žalobkyně podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť měl za to, že se lze oprávněně domnívat, že žalobkyně podala žádost pouze s cílem vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění nebo je pozdržet, ačkoli mohla o mezinárodní ochranu požádat dříve. Dobu trvání zajištění žalovaný stanovil do 2. 1. 2023 (110 dnů). V odůvodnění rozhodnutí uvedl, že žalobkyně pobývala na území České republiky bez cestovního dokladu či jiného dokladu totožnosti, přicestovala do České republiky nelegálně (v návěsu kamionu) bez víza či povolení pobytu, její cílovou zemí bylo Německo a ze země původu vycestovala kvůli problémům ohledně svatby a neshodám s rodiči. O mezinárodní ochranu požádala až po zadržení policií a umístění do ZZC, nevyvinula žádnou snahu o ni požádat dříve. Dle žalovaného tyto okolnosti svědčily o účelové žádosti o mezinárodní ochranu podané s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění. S ohledem na uvedené skutečnosti měl žalovaný rovněž za to, že žalobkyně by nerespektovala zvláštní opatření dle zákona o azylu jako možnou alternativu zajištění. Žalovaný rovněž konstatoval, že z ničeho neplyne, že by žalobkyně byla zranitelnou osobou (je zdráva, bez rodiny a nespadá do žádné kategorie zranitelných osob).

[4] Po vydání rozhodnutí žalovaného žalobkyně na doporučení psychologa absolvovala dne 30. 9. 2022 psychiatrické vyšetření v Psychiatrické nemocnici Kosmonosy. Z lékařské zprávy vyplynulo, že žalobkyně trpí *„protrahovanou poruchou přizpůsobení s anxiosně depresivní symptomatikou*, původem obtíží je patrně nucení ke sňatku rodinou. Žalobkyni byla doporučena medikace. Nejpozději dne 11. 10. 2022 žalobkyně předložila žalovanému zdravotní dokumentaci ze země původu, z níž je patrné, že v zemi původu docházela na psychiatrickou ambulanci, jako předdiagnostika je v dokumentaci uvedena *„akutní stresová reakce, klaustrofobie (strach ze tmy) a úzkostná porucha“*. Z této dokumentace rovněž vyplývá, že léčení žalobkyně probíhalo nejméně v období od října 2021 do srpna 2022. Nejvyšší správní soud na tomto místě podotýká, že ve správním spisu žalovaného je tato dokumentace (včetně jejího překladu) zařazena na č. l. 44 až 51 s otiskem podacího razítka

ze dne 5. 12. 2022, spisový materiál však obsahuje totožný soubor dokumentů, včetně jejich překladu, s otiskem podacího razítka žalovaného již ze dne 11. 10. 2022, avšak do správního spisu nezařazených (bez č. j. a pořadového čísla spisu). Žalobkyně sama pak uvedla datum 3. 10. 2022, kdy dokumentaci předložila žalovanému.

[5] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného dne 11. 10. 2022 žalobu u Krajského soudu v Praze, v níž namítala pochybení žalovaného, který s ní při tzv. přezajištění neprovedl vlastní pohovor, a nezjistil tak informace o její zranitelnosti. Žalobkyně uvedla skutečnosti, které podle jejího názoru nasvědčují postavení coby zranitelné osoby, již lze podle zákona o azylu zajistit pouze za podmínek, které v daném případě nebyly naplněny. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu se žalobkyně dovolávala ústavně konformní aplikace § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), tedy prolomení principu vázanosti soudu skutkovým a právním stavem ke dni rozhodování správního orgánu. Žalobkyně zpochybnila také závěry žalovaného ohledně naplnění podmínek pro zajištění (zřejmost, že žádost podala výlučně s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, možnost požádat o mezinárodní ochranu dříve, nemožnost účinného uplatnění zvláštního opatření). Namítala rovněž nepřezkoumatelnost úvah žalovaného z hlediska délky zajištění, včetně její nepřiměřenosti.

[6] Krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem žalobu zamítl. Neshledal důvodnou námitku žalobkyně, že žalovaný neprovedením pohovoru nezjistil informace stran její možné zranitelnosti. Za postačující krajský soud považoval, že žalovaný vycházel z pohovoru provedeného cizineckou policií v předchozím řízení o správním vyhoštění, v němž žalobkyně žádné zdravotní obtíže neuváděla. Při neexistenci jakýchkoli indicií tak žalovaný dle krajského soudu neměl důvod se touto otázku blíže zabývat. Zdravotní potíže žalobkyně zmínila až později a blíže je rozvedla teprve v žalobě, přestože jí nic nebránilo je uvést dříve. Z tohoto důvodu se jimi nezabýval ani krajský soud.

[7] K účelovosti podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany a možnosti podat žádost dříve se krajský soud zaměřil na azylovou relevantnost tvrzení žalobkyně v době vydání rozhodnutí o zajištění, kterou však v jejích neshledal. Vycestování kvůli neshodám s rodiči ohledně plánované svatby krajský soud za azylově relevantní důvody nepovažoval. Obavy ze zabití stejně jako z postihu kvůli svému náboženskému přesvědčení a účasti na protestech žalobkyně dle krajského soudu nově zmínila až v žalobě, v rámci pohovoru před cizineckou policií vypověděla, že jí žádné pronásledování v zemi původu nehrozí. Žalovaný proto podle krajského soudu nepochybil v tom, že žádost žalobkyně považoval za účelovou.

[8] Pokud se jedná o naplnění podmínky nemožnosti účinného uplatnění zvláštního opatření, krajský soud poukázal na účel zajištění dle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu (omezení zneužití řízení o mezinárodní ochraně pro nelegální migraci a zabezpečení dostupnosti žadatele pro výkon rozhodnutí o vyhoštění, pokud následně pozbude postavení žadatele o mezinárodní ochranu). Krajský soud odkázal na judikaturu, která dovodila, že i když není uložení zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu v případě tohoto důvodu zajištění zcela vyloučeno, bude jejich neúčinnost častější. Žalovaný dle krajského soudu správně akcentoval nelegální cestu žalobkyně přes území České republiky, absenci dokladů i sdělení, že cílem její cesty je Německo. Zvláštní opatření ve formě dobrovolného pobytu v pobytovém středisku nebo uložení pouhé povinnosti hlásit se

pravidelně žalovanému by neumožnilo dosáhnout cíle zajištění. Krajský soud proto souhlasil s žalovaným, že existovaly důvodné obavy, že by žalobkyně opatření nerespektovala a pokračovala v cestě do Německa. Krajský soud v napadeném rozsudku vypořádal rovněž námitky vztahující se k délce zajištění a její přiměřenosti.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[9] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž namítala, že krajský soud nezohlednil skutečnost, že trpí psychickým onemocněním, ačkoli osoby s vážným onemocněním spadají do kategorie zranitelných osob, jež lze zajistit pouze za podmínek, které v jejím případě nebyly naplněny. Stěžovatelka v této souvislosti argumentovala judikaturou Nejvyššího správního soudu, která se vztahuje k prolomení principu vázanosti soudu skutkovým a právním stavem ke dni vydání rozhodnutí správního orgánu.

[10] Pro případ, že by stěžovatelka nebyla posuzována jako zranitelná osoba, dále rozporovala závěry žalovaného a krajského soudu, že existovaly oprávněné důvody se domnívat, že žádost o mezinárodní ochranu podala pouze s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění. Jak vlastní zdravotní stav, tak sňatek, k němuž byla v zemi původu nucena, stěžovatelka označila za možné azylově relevantní důvody, které vylučují závěr, že žádost podala pouze s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění.

[11] Stěžovatelka se neztotožnila ani se závěrem krajského soudu o nemožnosti uložení zvláštních opatření. Přestože cílovou zemí bylo Německo, nelze dle jejího názoru možno bez dalšího dovozovat, že by zvláštní opatření nerespektovala. V této souvislosti stěžovatelka odkázala na blíže neurčené výzkumy, z nichž mělo vyplývat, že 90 % migrujících osob méně omezující uložené alternativy respektuje. Žalovaný ani krajský soud však neuvedli konkrétní důvody, proč by zrovna stěžovatelka neměla mírnější zvláštní opatření respektovat.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na jím vydané rozhodnutí a odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž se plně ztotožnil. K tvrzení stěžovatelky o její zranitelnosti bez dalšího uvedl, že ji nelze považovat za zranitelnou osobu ve smyslu zákona o azylu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[14] Podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu *ministerstvo může v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatýkacího rozkazu*

k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv [žadatel] *mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve*.

[15] Zákonné zajištění žadatele o mezinárodní ochranu dle citovaného ustanovení zákona tedy vyžaduje naplnění čtyř podmínek: 1) podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců, 2) nemožnost účinného uplatnění zvláštního opatření dle § 47 zákona o azylu, 3) existence oprávněných důvodů se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění nebo je pozdržet, a 4) tuto žádost bylo možné podat dříve. Tyto podmínky musejí být naplněny kumulativně (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2022, č. j. 5 Azs 328/2020-21, bod 20).

[16] Zároveň však § 46a odst. 3 zákona o azylu společně ke všem důvodům zajištění obsaženým v odst. 1 tohoto ustanovení zákona uvádí, že *jde-li o žadatele o udělení mezinárodní ochrany, který je zranitelnou osobou, s výjimkou osoby se zdravotním postižením, které nebrání jejímu umístění v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, může ministerstvo v případě nutnosti rozhodnout o jeho zajištění, pouze pokud je starší 18 let a porušil opakovaně závažným způsobem povinnost uloženou mu zvláštním opatřením*. Zranitelnou osobou je dle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu mj. *osoba se zdravotním postižením nebo s vážným onemocněním* (pozn.: zvýraznění podtržením doplnil soud).

[17] Je tedy zřejmé, že zajištění zranitelného žadatele o udělení mezinárodní ochrany není vyloučeno, avšak je významně ztíženo. Zákon o azylu v takovém případě podmiňuje zajištění tím, že jde o osobu zletilou, která se dopustila opakovaného závažného porušení zvláštního opatření uloženého podle § 47 zákona o azylu, tj. „*povinnosti zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem* nebo *osobně se hlásit ministerstvu v době ministerstvem stanovené*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2022, č. j. 5 Azs 306/2022-48, bod 27, a související rozsudek z téhož dne č. j. 5 Azs 307/2022-76, bod 21). Jedná se o alternativy k zajištění, které v nyní souzené věci (stejně jako v případech popsaných v citovaných rozsudcích) nebyly žalovaným uloženy, a tudíž ani nemohlo dojít k jejich opakovanému porušení. Jinými slovy, v případě, že by stěžovatelka jako žadatelka o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky byla zranitelnou osobou, nebyly by zákonné podmínky pro její zajištění naplněny, čehož se v souzené věci dovolává.

[18] Nejvyšší správní soud na úvod předesílá, že se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že žalovanému nelze vytýkat, že se stěžovatelčiným psychickým (zdravotním) stavem nezabýval. V době rozhodování totiž neměl žádnou indicii nasvědčující tomu, že by stěžovatelka měla mít jakékoli zdravotní obtíže. Nelze tedy přisvědčit výkladu stěžovatelky, která z povinnosti státu chránit zranitelné osoby dovozuje povinnost žalovaného zjišťovat, zda osoba, s níž jedná, není zranitelnou osobou i v případech, kdy tomu nic nenasvědčuje, (rozsudek ze dne 13. 11. 2019, č. j. 6 Azs 170/2019-50, č. 3982/2020 Sb. NSS, bod 22).

[19] Ze správního spisu žalovaného ovšem v daném případě plynou informace, dle kterých po vydání rozhodnutí žalovaného stěžovatelka na doporučení psychologa absolvovala psychiatrické vyšetření, jehož závěry jsou shrnuty v bodě [4] výše; a dále že nejpozději ke dni podání žaloby (dne 11. 10. 2022) byla součástí správního spisu rovněž část

její zdravotní dokumentace z psychiatrické ambulance v zemi původu, jejíž obsah je shrnut tamtéž. Uvedené dokumenty přitom popisují dlouhodobější zdravotní stav stěžovatelky existující již v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí, stěžovatelka o ně opírala žalobní tvrzení o zranitelnosti z důvodu vážného onemocnění a žádala krajský soud, aby je v soudním řízení zohlednil. Krajský soud však v napadeném rozsudku toliko odkázal na skutečnost, že otázka stěžovatelčina zdravotního stavu nebyla vznesena v řízení před správním orgánem, a proto se jí sám nezabýval.

[20] Jak ovšem vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019-60, bod 14, lékařské zprávy předložené soudu sice po podání žaloby, avšak sloužící k doložení žalobních tvrzení o zdravotním stavu účastníka řízení v době předcházející správnímu řízení či v jeho průběhu, tedy skutečností časově předcházejících vydání rozhodnutí žalovaného, je nutné v soudním řízení zohlednit, neboť jejich uplatnění § 75 odst. 1 s. ř. s. nebrání. Nejvyšší správní soud s odkazem na princip plné jurisdikce (§ 77 odst. 2 s. ř. s.) konstatoval již v rozsudku ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006-99, č. 1275/2007 Sb. NSS (týkajícím se uložení povinnosti v řízení *ex officio* netrestní povahy), že soud *„vychází ze skutkového stavu věci vyplývajícího jak z obsahu správního spisu, tak i z jím provedených důkazů“* a *„při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zde nalezl správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení ze známých hledisek závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Soud tedy zcela samostatně a nezávisle hodnotí správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem a zjistí-li přitom skutkové či (procesně) právní deficity, může reagovat jednak tím, že uloží správnímu orgánu jejich odstranění, nahrazení či doplnění, nebo tak učiní sám. Tato činnost soudu je nezbytným předpokladem pro bezvadný právní přezkum napadeného rozhodnutí, neboť jen správně a úplně zjištěný skutkový stav v řízení bez procesních vad může být podkladem pro právní posouzení věci“*.

[21] Nejvyšší správní soud poukazuje rovněž na závěry rozsudku ze dne 12. 4. 2018, č. j. 5 As 146/2017-77, bod 18 (opět ve věci uložení povinnosti v řízení *ex officio* netrestní povahy): *„Při rozhodování soud vychází ze skutkového stavu věci vyplývajícího jak z obsahu správního spisu, tak i z jím provedených důkazů; nemusí se přitom vždy jednat pouze o důkazy, které zde fakticky byly v době rozhodování správních orgánů. Lze zcela jistě předkládat důkazní prostředky a navrhovat důkazy v době rozhodnutí správního orgánu neexistující, vždy je však podmínkou, že se vztahují ke skutkovému a právnímu stavu v době rozhodování správního orgánu.“* Rovněž v rozsudku ze dne 27. 11. 2013, č. j. 4 As 141/2013-28, pak Nejvyšší správní soud výslovně potvrdil, že § 75 s. ř. s. *„nebrání tomu, aby soud při svém rozhodování vycházel z dokumentů, které vznikly až po vydání žalobou napadeného správního rozhodnutí, pokud popisují stav, jež ke dni rozhodování správního orgánu objektivně existoval“*.

[22] V návaznosti na shora citovanou judikaturu Nejvyššího správního soudu tedy bylo povinností krajského soudu zabývat se ve vztahu k otázce potenciální zranitelnosti stěžovatelky jak tvrzeními obsaženými v žalobě, tak důkazy, které v souzené věci učinila součástí správního spisu. Krajský soud tedy závažně pochybil, nezabýval-li se (ne)možností zajištění stěžovatelky z důvodu namítané zranitelnosti a neprovedl-li za účelem bližšího zjištění a ověření zdravotního stavu ani stěžovatelčin výslech. Napadený rozsudek je tedy nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a z tohoto důvodu musel být zrušen.

[23] Výše uvedené závěry pak platí tím spíše, že článek 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) vyžaduje *účinný přezkum* zbavení osobní svobody *v rozumných intervalech*. Právní úprava obsažená v § 46a odst. 10 zákona o azylu ovšem staví zajištěného cizince před dilema, zda požádáním o soudní přezkum zákonnosti zajištění oddálí možnost požádat správní orgán o opětovné posouzení důvodů zajištění, které by zohlednilo také případnou změnu okolností. V případě soudního přezkumu totiž žadatel může o opětovně posouzení důvodů zajištění požádat nikoli po uplynutí jednoho měsíce ode dne nabytí právní moci rozhodnutí ministerstva, ale až po uplynutí jednoho měsíce ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o žalobě.

[24] Z tohoto důvodu judikatura Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 193/2019-48, č. 3933/2019 Sb. NSS, body 31 až 46) i Ústavního soudu (nález ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 12/19, body 82 až 91) pro případ významného zhoršení zdravotního stavu dovodila nezbytnost prolomení § 75 s. ř. s. (přednostní aplikací článku 5 odst. 4 Úmluvy). Požaduje tedy, aby soudy v probíhajícím soudním řízení zohledňovaly i významné okolnosti spočívající ve významném zhoršení zdravotního stavu nastalém až po vydání rozhodnutí o zajištění. Je-li tedy za určitých podmínek možné prolomení § 75 s. ř. s., tím spíše se soud musí zabývat zdravotním stavem cizince existujícím v době jeho zajištění, jakkoli jej cizinec popsal a doložil až v soudním řízení. Jedině v takovém případě lze naplnit požadavek článku 5 odst. 4 Úmluvy na účinný soudní přezkum. V daném případě však krajský soud tomuto požadavku nedostál.

[25] K ostatním kasačním námitkám Nejvyšší správní soud nad rámec uvedeného doplňuje, že ve smyslu § 104a s. ř. s. se nejedná o námitky přijatelné, neboť se nevztahují k otázkám, k nimž by se judikatura Nejvyššího správního soudu doposud nevyjádřila, ohledně kterých by existující judikatura byla rozporná, anebo u kterých by bylo třeba učinit judikaturní odklon. V případě vypořádání těchto kasačních námitek Nejvyšší správní soud rovněž neshledal zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do stěžovatelčina hmotněprávního postavení (usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[26] Rozporovala-li stěžovatelka (pro případ, že by nebyla shledána zranitelnou) závěry žalovaného a krajského soudu, že v době jejího zajištění existovaly oprávněné důvody se domnívat, že žádost o mezinárodní ochranu podala pouze s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, konstatuje Nejvyšší správní soud, že v posouzení této otázky se krajský soud žádného (natož zásadního) pochybení nedopustil. Krajský soud i žalovaný zohlednili individuální okolnosti stěžovatelčina případu (zejména okolnosti jejího přicestování do České republiky bez cestovního dokladu a oprávnění k pobytu, její úmysl dostat se do Německa, podání žádosti o azyl až po zadržení a vydání rozhodnutí o správním vyhoštění). Žalovaný vycházel z informací poskytnutých samotnou stěžovatelkou, že jí v zemi původu nehrozí mučení, trest smrti, vážné nebezpečí ani jiné nelidské zacházení a že ze země odcestovala kvůli rozporům s rodiči ohledně nucení k sňatku. Na základě popsaných skutkových okolností tak žalovaný oprávněně dovodil, že existují důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění.

[27] Pokud stěžovatelka rozporovala (opět pro případ, že by nebyla shledána zranitelnou) správnost posouzení nemožnosti uložení zvláštních opatření s argumentací, že z ničeho neplyne, že by uložená zvláštní opatření nerespektovala, krajský soud správně vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48. Z něj vyplývá, že okolnosti rozhodné pro závěr o naplnění podmínek zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je třeba zvažovat i při posouzení podmínek účinnosti zvláštních opatření. Při posouzení účinnosti zvláštních opatření přitom nelze odhlížet od důvodu zajištění a od toho, zda by uložením pouze zvláštního opatření nebyl zmařen cíl, k němuž by jinak zajištění směřovalo (viz bod 25 citovaného rozsudku). Vždy je tedy třeba zvažovat osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, charakter porušení povinností souvisejících s vyhošťovacím řízením, dosavadní chování cizince a respektování veřejnoprávních povinností, včetně charakteru porušení těchto povinností. V daném případě tedy žalovaný i krajský soud rovněž z tohoto hlediska vyhodnotili všechny individuální okolnosti stěžovatelčina případu (zejména přicestování do Česka bez cestovního dokladu a oprávnění k pobytu, úmysl dostat se do Německa, neexistenci vazeb na našem území) a dospěli ke správnému závěru, že by uložení zvláštního opatření zřejmě nebylo účinné. Na tomto závěru nic nemění ani stěžovatelčin neurčitý poukaz na blíže neupřesněné výzkumy, z nichž by mělo vyplývat, že většina cizinců uložená opatření (jako mírnější alternativy zajištění) respektuje.

[28] Výše uvedené závěry ovšem platí pouze za předpokladu, že stěžovatelka nebyla v postavení zranitelné osoby, kterou nelze s ohledem na znění § 46a odst. 3 zákona o azylu bez dalšího zajistit. V takovém případě správní orgán musí uložit zvláštní opatření, jakkoli má za to, že se jejich uložení v konkrétním případě může jevit neúčinným.

IV. Závěr a náklady řízení

[29] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto ve smyslu § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je krajský soud ve smyslu § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán závěry vyslovenými v tomto rozsudku. V dalším řízení se proto krajský soud bude opětovně zabývat otázkou zranitelnosti stěžovatelky, přičemž posoudí, zda z dostupných informací vyplývá, že stěžovatelka je osobou s vážným onemocněním ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu.

[30] V dalším řízení krajský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[31] Stěžovatelce byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2022, č. j. 6 Azs 259/2022-30, ustanoven k ochraně jejích práv zástupce JUDr. Maroš Matiaško, LL.M., advokát. Podle § 35 odst. 10 část věty prvé za středníkem s. ř. s. platí v takovém případě hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce stát. Podle § 7 bodu 5 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náleží ustanovenému zástupci stěžovatelky odměna za dva úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu (převzetí a příprava zastoupení včetně první porady a písemné podání ve věci samé - doplnění kasační stížnosti) ve výši 6 200 Kč (2 x 3 100 Kč); a podle § 13

odst. 4 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů v paušální částce 600 Kč (2 x 300 Kč), celkem tedy 6 800 Kč. Jelikož je ustanovený zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, což soudu doložil, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o částku 1 428 Kč odpovídající této dani. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 8 228 Kč. K uhrazení této částky byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. dubna 2023

Mgr. Ing. Veronika Juřičková
předsedkyně senátu